

Biografieën

Horia Bernea (1938-2000) was vanaf de jaren 1960 een van de meest invloedrijke kunstenaars van Roemenië. Nadat hij wiskunde en architectuur gestudeerd had, behaalde Bernea ook een diploma aan het Pedagogisch Instituut van Boekarest, met specialisatie in tekenen. In de jaren 1970 nam hij deel aan diverse solo- en groepstentoonstellingen in het buitenland, o.a. in Richard Demarco Gallery, Edinburgh (1970-71), Sigi Kraus Gallery, Londen (1971), Compass Gallery, Glasgow (1971), en in de Generative Art Gallery, London (1976). In Roemenië presenteerde hij o.a. een reeks solotentoonstellingen met de titel *Heuvel*. In 1971 kreeg hij de Prix François Stahly op Biennale de Paris. In 1990 werd hij directeur van Nationaal Museum van de Roemeense Boer in Boekarest.

Andrei Cădere (1934-1978) werd geboren in Warschau, waar zijn vader, Victor Cădere, Roemeens ambassadeur was. In 1945 keerde de familie terug naar Roemenië vanuit Lissabon, waar zijn vader na Warschau gestationeerd was. Vader Victor Cădere werd van 1952 tot 1956 opgesloten in de gevangenis zonder enige vorm van proces. Zoon Andrei studeerde aan de Ecole Française Internationale de Bucarest en vervolgens aan het Instituut voor Klassieke Talen. Nadat hij afgestudeerd was, scharrelde hij de kost bij elkaar als figurant in het theater, als arbeider bij grootschalige openbare projecten (bijv. voor het mozaïek dat de Muzica-winkel in Boekarest siert), en als levend model, waarbij hij poseerde als (staal)arbeider voor schilders als Corneliu Baba en Henri Catargi. Tegelijk waagde hij zijn eerste schreden als kunstenaar: af en toe presenteerde hij zijn abstracte schilderijen in onconventionele ruimtes, zoals boerenhuizen. In 1967, nadat hij gehuwd was met Michèle Cadere, emigreerde het paar en vestigde zich in Parijs. Andrei Cădere – die zijn naam ondertussen veranderd had in André Cadere – verliet geleidelijk het terrein van de traditionele schilderkunst en begon objecten te maken uit de sfeer van de Parijse neoavant-garde. Zijn handelsmerk werd de gesegmenteerde houten staf, die samengesteld werd volgens heel precieze regels. Het was een provocerend performance-object, een instrument waarmee Cadere zijn polemische houding tegenover de kunstwereld wou uiten. Met zijn staf liep Cadere ook vooruit op verschillende trends die hun stempel gedrukt hebben op de kunstgeschiedenis sinds de jaren 1990.

Florina Coulin studeerde van 1965 tot 1971 schilderen aan het Kunstinstituut in Boekarest, waarbij ze kon profiteren van de meer liberale sfeer van de dooi. Op die manier raakte ze vertrouwd met de moderne en Afrikaanse kunst, evenals met popart. Terwijl ze nog op de universiteit zat, begon ze reeds te experimenteren met grafische technieken in het atelier van de kunstenaarsvakbond. De werken die ze daar creëerde, vertonen enige affiniteit met realistische richtingen en popart. Samen met Matei Lăzărescu (haar toenmalige echtgenoot), Ion Grigorescu en Andrei Gheorghiu, was ze lid van de groep *Realograme*, een informeel collectief dat geïnteresseerd was in het verkennen van nieuwe manieren om de realiteit uit te beelden. Daarbij hanteerden ze een sequentiële deconstructie van het beeld en de waarneming. In 1977 emigreerde Florina Coulin samen met Georges Coulin naar Duitsland, maar ze onderhield nauwe vriendschapsbanden met Marica en Ion Grigorescu. In Duitsland zette ze haar carrière als kunstenaar en leraar verder. Ze creëerde installaties, bracht performances, en bovenal experimenteerde ze met het abstracte vocabularium van de schilderkunst op een manier die aansloot bij haar belangstelling voor spiritualiteit en ecologie.

Andrei Gheorghiu is arts. In de jaren 1970 raakte hij geïnteresseerd in fotografie. Hij was goed bevriend met Ion Grigorescu, die hij vaak assisteerde bij zijn experimenten met film en fotografie. Gheorghiu was Grigorescu's partner bij de creatie van werken als *Trăisteni* (1976) of *Man the Centre of the Universe* (1978). Andrei Gheorghiu emigreerde naar Duitsland op het einde van de jaren 1970. Hij bleef echter contact houden met zijn vrienden in Boekarest en met

anderen die net als hij hun geboorteland verlaten hadden.

Octav Grigorescu (1933-1987) was actief als schilder, grafisch kunstenaar, illustrator van boeken, schrijver, dichter en leraar aan het Kunstinstituut in Boekarest, waar hij les gaf van 1958 tot 1985. Tussen 1968 en 1970, nadat hij had deelgenomen aan de Biënnale van Venetië, bracht Grigorescu langere periodes door in Italië. Hij toonde er zijn werk op verschillende tentoonstellingen, waarmee hij de aandacht trok van belangrijke critici van die tijd, zoals Giulio Carlo Argan. Een van de belangrijkste gebeurtenissen van zijn verblijf in Italië, was zijn solotentoonstelling in Galleria Ravagnan in Venetië (1969). Enkele van de werken die hij daar tentoonstelde, zijn ook te zien in de huidige tentoonstelling, naast een aantal objecten uit die periode. Daaronder bijv. een catalogus van een tentoonstelling van zijn werk in Milaan in 1970 (georganiseerd door de Venetiaanse galerist Giuseppe Marchiori, een aantal gedichten en een brief die hij stuurde naar zijn familie in Roemenië – een voorbeeld van de rijke correspondentie die bewaard is gebleven. Zijn relatie met de Italiaanse galerieën was soms erg gespannen, wat de kunstenaar er bijvoorbeeld toe bracht te breken met Galleria Minima in Turijn. Grigorescu's Italiaanse periode droeg het stempel van de tijdelijke scheiding van zijn familie: zijn ouders, broers en vrouw (kunstenares Georgeta Năpăruș), die achterbleven in Boekarest. In het begin van de jaren 1960 was Octav Grigorescu een van de weinige Roemeense kunstenaars die op vriendschappelijke voet stond met Andrei Cădere, met wie hij een passie voor abstracte kunst gemeen had. Die kijk op kunst stond in schril contrast met de figuratieve taal die de officiële kunst van die tijd domineerde.

Ion Grigorescu (°1945) is een van de belangrijkste Roemeense kunstenaars van de voorbije decennia. Sinds de jaren 1990 geniet hij wereldwijd succes en hij nam deel aan grote kunstevenementen als de Documenta 12 (2007) en de Berlin Biennale (2010). Ion Grigorescu's praktijk is bijzonder complex en omvat een verbijsterende diversiteit aan expressievormen en genres. De kunstenaar maakte zijn eerste buitenlandse reis in 1977, toen hij Zwitserland en Frankrijk bezocht. In Parijs ontmoette hij de Franse kunstenaar Christian Boltanski, die hem vertelde dat “de kunstgeschiedenis geschreven wordt in het Westen.” Grigorescu's ervaringen tijdens die reis kregen voor een deel hun beslag in de film *The Truths of the World of Capital* (1977), die op deze tentoonstelling te zien is.

Pavel Ilie (1927-1995) behaalde in 1955 zijn diploma aan het Instituut voor Plastische Kunsten in Boekarest. In 1977 emigreerde hij naar Zwitserland, en vervolgens naar Canada. Hij toonde zijn werk op de constructivistische Biënnale van Nürnberg en in Richard Demarco Gallery in Edinburgh. In 1974 bood de New Gallery in Boekarest onderdak aan zijn eerste solotentoonstelling in Roemenië. Decebal Scriba's ontmoeting met Pavel Ilie was voor de eerste een belangrijke vormende ervaring: Ilie was zijn leraar aan de designafdeling van het Kunstinstituut in Boekarest. Ion Grigorescu beschouwt Pavel Ilie als de man die installatiekunst en land art naar Roemenië bracht. De metalen versie van zijn werk *Bom* is te zien op een van de foto's die Cordelia Oliver samen met Richard Demarco maakte tijdens haar onderzoeksreis naar Boekarest in 1971. Nadat hij Roemenië verliet, bleven de meeste werken van Ilie achter in Boekarest; sommige kwamen uiteindelijk terecht bij vrienden en kennissen. In 1978 zond Pavel Ilie een briefkaart naar Mihai Oroveanu met instructies voor het modificeren van twee “bomwerken”; een was gemaakt van metaal, de andere van klei. Ilie gaf opdracht om de metalen “bom” te “wikkelen in repen textiel van ongeveer 12 cm breed die eerst in polyvinylacetaat gedrenkt waren: [de bom] zal eruitzien als een mummie. Doe dit nadat je eerst de bom gefotografeerd hebt. Neem een levensgrote foto en plaats deze in een lijst voor een schilderij (zoals voor een familieportret). Plaats mijn brief in een hoek van de lijst. Ze zijn allemaal onderdeel van een groep die jouw eigendom is. Mijn handtekening bevestigt dit. Bedankt.”

Matei Lăzărescu behoort tot dezelfde generatie als Ion Grigorescu en Florina Coulin, en net als hen behoorde hij tot de groep *Realograme*, een los collectief waarvan hij lid werd toen hij afstudeerde aan de universiteit. In zijn schilderijen combineert hij hyperrealisme met popart; verder schreef hij ook teksten waarin hij de visuele waarneming analyseert. De panelen met foto's en teksten uit de jaren 1970 reproduceren het format van de muurkrant uit die tijd. Matei Lăzărescu was werkzaam bij het Departement Historische Monumenten in Boekarest als restaurateur van muurschilderingen, en zijn "montages van muurkranten" waren bedoeld om op rechtstreekse, spontane manier te communiceren met "collega's van de verschillende departementen", waarbij hij de voorschriften van de "onderdrukkende ideologie" kon omzeilen die toen de menselijke interactie conditioneerde. Hij ging ook lege pagina's op met enkel het opschrift "Mededeling", die dan konden ingevuld worden door zijn collega's. Matei Lăzărescu emigreerde naar Frankrijk op het einde van de jaren 1970. Daar bleef hij actief als schilder en restaurateur van historische monumenten. Net als Florina Coulin liet hij de meeste van de werken die hij in Roemenië gemaakt had achter in Boekarest. Sommige daarvan werden bewaard op de zolder van het huis van Ion Grigorescu.

Julian Mereuță (1943-2015) was kunstcriticus en plastisch kunstenaar. Zijn interessesfeer reikte van conceptuele kunst, performance en schilderijen tot videokunst. In 1973 toonde hij zijn tekeningen op een tentoonstelling in galerie Galatea in Boekarest, samen met Ion Bitzan. In 1978 emigreerde hij naar Parijs, maar hij bleef contact houden met Roemeense kunstenaars-vrienden, waaronder Paul Neagu en Decebal Sriba. Mereuță kende de Tsjechische kunstcriticus Jindřich Chalupecký, waarmee hij lange jaren correspondeerde. Chalupecký was de promotor van een pan-Europees netwerk voor conceptuele kunst, dat naar hij beweerde door Marcel Duchamp opgericht was. Hij stuurde Mereuță regelmatig informatie over de kunstwereld, kunsttijdschriften (zelf schreef hij artikelen voor *Flash Art*) en catalogi (bijv. een monografie over Jiří Kolář). In een brief uit 1979 richtte Chalupecký een waarschuwing tot Mereuță over het onzekere bestaan als migrant, nadat die laatste Roemenië definitief verlaten had. Hij gaf hem in diezelfde brief ook aanbevelingen over hoe hij in contact moest komen met leidende figuren van de Parijse kunstscène. De brieven die Mereuță schreef aan Chalupecký nadat hij naar Parijs was geëmigreerd, werden onlangs teruggevonden in het Chalupecký-archief dat bewaard wordt in het Museum voor Tsjechische literatuur in Praag; zo kan de correspondentie uit 1979 tussen beiden gereconstrueerd worden. Als prominent intellectueel die het communistische regime in Tsjecho-Slowakije bekritiseerde, zowel in de jaren 1950 als na de Praagse Lente, was het Chalupecký verboden om zijn land te verlaten of zijn werk te publiceren. Hij was echter bijzonder actief in de ondergrondse en via zijn internationale contacten.

Paul Neagu (1938-2004) studeerde aan het Kunstinstituut in Boekarest, waar hij afstudeerde in 1965. Hij verliet zijn geboorteland in 1970 en vestigde zich in Londen, nadat hij eerst enkele maanden in Edinburgh gewoond had; hij werd Brits staatsburger in 1977. Nadat Neagu Roemenië verlaten had in 1970, bleef hij voortdurend contact houden met de vrienden die hij had achtergelaten. Hij stuurde regelmatig brieven met informatie over zijn laatste tentoonstellingen en artistieke activiteiten. Het meest affiniteit had hij waarschijnlijk met Horia Bernea. Neagu en Bernea exposeerden samen in het begin van de jaren 1970 in Richard Demarco Gallery in Edinburgh en in Sigi Kraus Gallery in Londen. Ze wisselden intens en fundamenteel ideeën uit gedurende verschillende decennia. Paul Neagu schreef zijn *Manifest van de tastbare kunst* in 1969, tijdens zijn eerste lange verblijf in West-Europa, maar de ideeën in dat manifest waren nog gevormd door de artistieke en intellectuele atmosfeer in Boekarest.

Simona Runcan (1942-2007) studeerde grafische kunsten aan het Kunstinstituut in Boekarest, waar ze afstudeerde in 1966. Na 1989 werd ze lerares aan de afdelingen Mode- en Kunstonderwijs van deze instelling. In haar etsen, objecten, schilderijen en installaties hanteert ze

serialiteit om verschillende motieven, thema's en technieken te verkennen. In het begin van 1981 vertrok Simona Runcan naar Frankrijk met de bedoeling zich daar permanent te vestigen. Van 1982 tot 1983 was ze als schilder en etser lid van het Maison des artistes in Parijs. Ze toonde haar werk op het salon *Réalités nouvelles* en het *Salon de mai*; verder nam ze ook deel aan verschillende groepstentoonstellingen in privé-galeriën. Om aan de kost te komen werkte ze ook voor diverse modehuizen in Parijs. Ze keerde terug naar Roemenië in 1983.

Decebal Scriba (°1944) woont sinds 1991 in Fontainebleau-Avon in Frankrijk. Als kunstenaar werkt hij met fotografie, installaties, performances en videokunst. In zijn brede conceptuele praktijk integreert hij ook zijn belangstelling voor tekenen. In 1987-1988 begon hij samen met zijn vrouw Nadina Scriba aan de eerste twee edities van *House pARTy*, een reeks *underground* performances die uitgevoerd werden in hun woning in Boekarest. Sinds 1974 was zijn ander werk te zien op belangrijke groepstentoonstellingen, zoals *Situation and Concept*, Atelier 35, Boekarest (1974), *Photography and Experimental Film*, Căminul Artei, Boekarest (1979), *The Text*, Architectuurinstituut, Boekarest (1980), *Space-Object*, Institute of Architecture, Boekarest (1982), *Space-Mirror*, Architectuurinstituut, Boekarest (1986).

Emil Simiu (°1934) is ingenieur, onderzoeker en professor emeritus aan de International University van Florida. Hij studeerde voor burgerlijk ingenieur in Boekarest. Hij emigreerde naar de VS in 1962, waar hij een doctoraattitel verwierf aan Princeton University in 1971. Simiu kende Andrei Cădere in Boekarest en zijn getuigenis daarover is opgenomen in deze tentoonstelling.